97. številka. Trst, v soboto 28. aprila 1900. Tečaj XXV

„Edinost"
izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.
Naročnina znaša:
Za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
Po tobakarnah v Trstu se prodajejo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.)
Telefon štv. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost" za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi
se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Posiana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi
Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.
Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia štv. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo štv. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik. Lastnik konsorcij lista „Edinost". Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost" v Tru.

Dantejev spomenik v Pulju.

Al omraze iztriebimo sjeme
Omraza nam ništa pomoć neće,
Neće težko olakšat nam breme.
Pucić: „Na grobu Danta Alighieri".

Kakor smo čitali v italijanskih listih, namerjajo naši dobri sosedje postaviti spomenik največjemu italijanskemu pesniku, in to ravno v Pulju. V to svrho se je sestavil odbor, ki bo vse pripravljal in nabiral denarne doneske. Iz začetka je bil odbor čisto lokalne naravi in je imel na umu, preskrbeti le poprsje pesnika-velikana, ki naj bi dičilo občinsko dvorano puljsko. In ako bi bilo ostalo pri tem, da bi se ideja bila omejila na proslavo pesnika, brez drugih postranskih namenov, vsakdo bi se strinjal s tem, ker Dante stoji visoko kakor Homer in Virgil. Sad njegovega veleuma je svojina vseh prosvetljenih narodov; on spada v svetovno in ne le v italijansko književnost. Ali . . . . . ta nesrečni »ali« je prišel kvarit stvari tudi v pričujočem slučaju: Židje v Trstu, na čelu jim »Piccolo«, so doznali za to idejo in so jo vzeli v svoje nesrečne roke. S tem so že škodovali dobri stvari, kajti v židovskih rokah je vse podvrženo njihovemu »geschäftu«, njihovemu interesu. Ta klika je razglasila: spomenik mora biti, ali na javnem mestu in ne le poprsje v občinski dvorani. Istrsko in ne le puljsko podjetje naj bo vsa stvar! Proslaviti se ima in dokazati italijanstvo Istre, ne pa velikana-pesnika kakor takega! Tudi iz Italije se mora dobiti pomoči, kakor se jo je dobilo za spomenik istega pesnika v Trentu. Ne vidite-li židovske manevre? O to so mojstri: treba dvigati kolikor več strahu, treba slepiti ljudstvo, treba dražiti irredentizem, kajti tako pozabljajo Italijani, kako jih Židje drže v kleščah in — izkoriščajo!

Da bi naši Italijani hoteli poslušati Danteja, ne bi se pustili voditi za nos od Židovske klike! Dante jim je rekel:

»Uomini siate e non pecore matte,
Si che l'ebreo di voi per voi non rida.«

Nasprotno: Italijani nočejo biti možje! Oni so ovce, in to brez dobrih pastirjev, tako, da se Žid lepo smeje na njihova pleča.

Kje je to blaženo toli razkričano italijanstvo Istre, katero bi hoteli potrditi s spomenikom Danteja?! V vročih možganih nekoliko iredentašev to italijanstvo lahko obstoji, v Istri pa ga ni, niti ga ni bilo, niti ga ne bo.

Ko je Rim zaposel našo deželo, moral je priti v isto čez trupla ubitih Istranov, ki so se mu upirali do zadnje kaplje krvi, dočim si je njihov kralj Epul rajši sam zadal smrt, nego-li da pride v rimsko suženjstvo! Venecija je morala uporabiti vso svojo silo in lokavost, da zadrži v svojem gospodstvu neke dele Istre, dočim so si mesta istrska vedno prizadevala, da se osvobode beneškega jarma. In narod? Ogromna večina naroda v Istri je bila vedno ne-italijanska, dočim je od sedmega stoletja sem vedno slovanska.

Ali iredenta noče, da vidi, kar je jasno, ona se drži utopije in večkrat tudi smešnosti. Tudi Danteja bi hoteli mej drugimi kazati kakor hudega irredentarja, onega Danteja, ki je zapisal, da Kvarner pri Pulju moči zadnje meje Italije. Iz tega sklepajo tudi, da je pesnik bil v Pulju in da se je sam prepričal o italijanstvu Istre. To je vse izmišljeno, a kar Dante piše o mejah Italije, to je le pesniški rečeno na podlagi rimskih zgodovinarjev, ki so za dobe Avgustove bili zapisali, da je »Venetia et Ilistria X regio Italiae«. A Dante si je vzel za voditelja ravno Rimljana Vergila. Sicer so takrat pod »Italijo« umevali nekaj druzega, nego li danes: politika, narodno jedinstvo, državna misel, to je bilo izključeno. In kar se je zgodilo pozneje, nam daje še veče pravo, ker tekom časa je v Istri področje italijanskega jezika postajalo vedno ožje.

Ali je morda dokaz za italijanstvo Istre »razvod istrijanski«, pisan v 13. stoletju: latinski za cerkvene dostojanstvenike, nemški za posvetne gospode in hrvatski za ljudstvo istrsko! Ali so hrvatski štatuti, hrvatske kronike, hrvatski jezik v cerkvi spomeniki italijanstva Istre?!

Ko je neki bogati grof furlanski nagovoril Voltića iz Tinjana, da napiše slovar latinsko-nemško-hrvatski, je izrecno priznal, da se v Istri ne more občevati z ljudstvom brez znanja našega jezika. Ko so leta 1848 Italijani netili revolucijo, so avstrijski dostojanstveniki v hrvatskem in slovenskem jeziku pisali svoje proglase na ljudstvo, da bi je navnavdušili proti Italijanom in njihovim težnjam! Tedaj se je pevalo po Istri:

Livada se zeleni sa zelenom travom
Hrvat će se igrat s talijanskom glavom.

Ko se je deželni zbor istrski sestal prvič, je priporočal vladi, naj povsod po deželi nastavlja uradnike, ki so zmožni obeh jezikov: italijanskega in hrvatskega. Tudi občinska glavarstva, dokler so bila v rokah poštenih starejših Italijanov, so zahtevala od svojih uradnikov poznavanje »della lingua illirica«. To vse ne priča baš o italijanstvu Istre, ampak le naši sosedi, ali bolje rečeno: vladajoča klika hoče, da zataji resnico in da slavi laž.

Radi tega je svetogrdje, ako se Dantejavo ime ponižuje v strankarske svrhe, ako se njemu, pesniku-velikanu, postavlja spomenik z namenom, da dokaže neobstoječe italijanstvo dežele. To je tem drzneje v sedanjem času, ko so se celo možje italijanskega rodu in poljedelske roke jeli obračati do hrvatskih prvakov, naj bi jih povzdignili ekonomno.

Sicer pa bi moralo biti lepo, ako bi Dantejev spomenik gledali vis-a-vis spomenika Tegethoffa, kateri poslednji ni baš v dokaz italijanstva Istre niti jadranskega morja.

V TRSTU, dne 28. aprila 1900.

K poglavju o ravnopravnosti na sodiščih. Iz pravniških krogov nam pišejo: Odvetnik dr. Breitner je dne 23. decembra 1899 za nekega Ivana Hauserja (Rocol št. 511) na c. kr. okrajnem sodišču uložil pod št. Nc X 1994/99 prošnjo zaradi obnovitve mejne črte proti klijentu odvetnika dra. Mihaela Trudna, Gregorju Zidarju. Na razpravi se je razpravljalo italijanski, zapisnik je bil sestavljen italijanski in rešitev je bila tudi italijanska.

Nasprotnik je italijanski rekuriral proti rešitvi in deželno sodišče je pravilno italijanski rešilo rekurz.

Proti tej rešitvi je dr. Truden uložil v slovenskem jeziku utok na najviše sodišče in tržaški sodnik je pravilno rešil ta utok v slovenskem jeziku.

Te dni pa je dobil dr. Truden z Dunaja rešitev svojega slovenskega utoka (rešitev je od dne 14. marca t. l., ima štev. R II 28/00 in je podpisan »Habietinek«!), — ali v **nemškem** jeziku!!

Kje si jednakopravnost narodov? Kje tisti slavni člen XIX?! Mislijo mari, da je nemščina res že »Staatsprache« ali kaj?! V vsej stvari ni nihče razpravljal nemški!

Priobčujemo to, da naše poslance opozorimo na ta kričeči slučaj.

Ravnopravnost na poštah. Z ozirom na včerajšnji članek v tem listu bi hoteli vprašati, kako da prihajamo Slovenci do tega, da se nam le na nakaznice se slovenskim tekstom izdajajo slovenski prejemni listi? Če vprašujemo po mestnih tabakarnah po slovenskih tiskovinah, kje jih dobimo takih? Ako ima že veljati pravilo, da se le ne nemško-slovenske tiskovine izdajajo slovenski prejemni listi, potem pa bi se moralo poskrbeti tudi za to, da bo po vseh tobakarnah dobiti tudi slovenske tiskovine!

Ali pa naj bi — kar mi povdarjamo vedno in vedno — priredili trojezične tiskovine. To bi bila najprimerneja, najjednostavneja in tudi najpravičneja rešitev: nikomur v škodo, nikomur v žaljenje. Nam pa ne bi trebalo pehati in boriti se za vsako trohico. S tako uredbo ne bi se kratila nikogar pravica, a mi bi prišli do tega, kar nam gre. Kje je kakov razlog, ki govori proti temu? Ga ni! Zakaj pa gre v Dalmaciji?! Jedini razlog, ki vzbuja v merodajnih krogih pomisleke proti trojezičnim tiskovinam, je menda: občutljivost naših sodeželanov laške narodnosti? Ta občutljivost! O da, narodna občutljivost je lepa stvar, ki sili v spoštovanje, je moment, s katerim treba računati! In le v dolžnost je oblastim, da gledajo in pazijo, da se ne zadevljejo ob to delikatno stvar. Absolutno obsojati pa treba, ako oblasti poštevajo le narodno občutljivost jednih na ta način, da dražijo narodno ob-

---

PODLISTEK 30

Moja prijateljica.

Piše **Kopriva.**

Bilo je že tema in Mirko me je spremil v vežo, kjer še ni bilo luči. Hotela sem mu reči nekaj poprednega, ko sem začutila, kako me je prijel za roke in beseda mi je zastala v grlu. Njegove roke so bile vroče in mene je polilo, kakor neka sladka, gorka omotica.

— Lenka! —

Potegnil me je na-se, njegova usta so me zapekla v obrazu, na čelu, očeh, licih, ustnah. Trenutek sem slonela na njegovih prsih, potem sem se iztrgala in tekla domov.

Izjecljala sem očetu, kar mi je naročil stari Lovec, vrgla ono podarjeno sadje bratom in zbežala gori v sobo. Vrgla sem se na posteljo in molčé, nepremično gledala v temo. Nič nisem mislila, nič čutila, samo tako srečna sem bila, brezmejno, neopisno.

— Poljubil me je, poljubil! — sem šepetala in moji prsti so se mi božajoče tresli na licih.

Drugi dan sva obadva zardela, ko je zopet prišel k nam. Bila sva v veliki zadregi in le počasi sva zopet našla oni najini stari, veseli, nagajivi ton.

— Ali se srdite? — me je vprašal bojazljivo in moje oči so mu odgovarjale, da nisem nič, nič huda.

— Opazil sem, kar ste napisala na sliko, — mi je pošeptal in njegovi pogledi so me poljubovali.

Skoro vedno sva bila skupaj.

— Kaj delate tu? — je vpraševal in se sklonil čez moje šivanje, da so se njegovi lasje dotikali mojega obraza in da sem čutila toplino njegovih lic. Pogledala sva se, za hip se je njegova roka doteknila moje, poljubila pa se nisva.

Nekaj neopisno finega je vladalo v najinem razmerju, ki nama je branilo prestopiti mejo najnedolžnejše nežnosti.

Dobrodušni dacar je postal najin zaupnik in zaščitnik, da še sama nisva vedela, kako. Ugajalo mu je čuvati nad nama, veselilo ga je, če sva bila tako zelo srečna.

— Kaj se hoče, taka otroka sta, — je dejal včasih.

— Nič ne mislita! Sivo morje adrijansko, lepo je pa vendar! Jaz tudi nekaj vem! Ko sem bil jaz še tak-le otrok . . .

Ah, in njegov nelepi nos se je zasvetil lepih spominov.

Ali dacar je postal že praktična duša in poučeval je še naju v tej modrosti.

Če je pripovedoval Mirku, kako sem jaz čez ušesa zaljubljena vanj in če je meni potem morda že v stoto ponavljal, da je Mirko »čisto proč« za me, prešel je takoj na svoj priljubljeni predmet.

— Nu, Lovec je jako bogat in drži se, bogme. Pa na denar gleda, da je strahota. Ali ni naječen mož. Če vas ima Mirko rad, zakaj bi vas ne vzel! Lahko postanete dobra gospodinja, kajti Lovec gleda na to, hej, prebito, jaz to vem. In Mirko naj tudi malo pazi, da ne ujezi starega, jaz sem mu to že dejal. —

Jaz nisem ni zdaleka mislila na ženitev, Bog me varuj! Ali da vendar storim, kar je moč, ubogala sem svet dobričine, kolikor se je pač dalo. Krpala sem perilo in se silila v kuhinjo, kjer nisem posebno napredovala. Mati mi je vedno zatrjevala, da sem največa neroda pod solncem in mi je po cele ure prerokovala razne prijetne stvari. Skoro smešno je bilo včasih.

— Joj, če se ti kedaj omožiš, ali bo mož revež! Želodec si pokvari že prvi teden. Joj, in otroci ne bodo imeli ni jednega gumba nikjer! In . . .

Eh, ali čudno je bilo res: če sem bila sama v kuhinji, je še nekako šlo, kadar pa je bila mati zraven, mi je vse letelo iz rok samega strahu. Nazadnje sem se potolažila, da eventuvalno pozneje pojdem za par mesecev v mesto se učit kuhat, potegnila sem zopet svoje jako gospodinjsko zavihane rokave čez lakte in moj obraz se ni več kopal v modrih, resnih, gospodinjskih skrbeh.

Povedala sem vse to dacarju in on mi je prikimal. — Kajpak, pametna misel! —

Šla sem nekoč v sosednjo vas, po kupčijskih opravkih tako rekoč. Ko sem se vračala, sem srečala Mirka.

Morala sva skozi majhen gozdek. Bila sem že trudna, pa sem sela na bukov hlod. Mirko poleg mene. Moj svitli solnčnik je ležal pred nama v travi, ptiči so žgoleli v vejah, krog naju je duhtel oni posebni, hladni, gozdni vonj po drevju, mahu in zemlji.

Najine roke so se dotaknile, tiho sva sedela skupaj.

— Ali vas smem poljubiti? — je vprašal Mirko jedva slišno, vzel mojo glavo v obe roki in me poljubljal, boječe, nežno, komaj da so se njegove ustnice dotikale mojih lic.

Neopisno milo mi je postalo v srcu. Nehoté so me polile solze.

Vstrašil se je.

— Zakaj plakate? Sem vas-li razžalil? —

Odmajala sem z glavo.

— Ali kaj vam je? Sem vas morda ustrašil? —

— Ne, ne! Samo tako srečna sem, samo tako . . . —

Naslonila sem glavo nanj in njegova usta so mi pila solze iz lic.

Tedaj pa je prišel dacar. Smejal se je, ker sva postala rudeča kakor piruha, ali naposled naju je oštel.

— Bogme, otroka! Sivo morje adrijansko, kaka je to lehkomišljenost! Tukaj ob potu sedita, pa se poljubljata in ljudje hodijo mimo! Če bi bil zdaj-le prišel vaš oče, Mirko, mesto mene?! Debelo bi gledal, na! Za otroka vaju imajo vsi. Naj se smejata, naj si nagajata, to so vse otročarije! In vendar niso, na, kaj ne, da ne?! Mi to že vemo, no. Ali opreznosti treba! O joj! vse mi pokvarita! — tako je tarnal najin prijatelj. Midva pa sva molčala in sram naju je bilo, da je videl, kako sva se poljubovala, in skoro sva se jezila nanj.

Kaj misliti?! Kaka neumnost!

* * * (Pride še.)

čutljivost drugih! In pa že celo ta narodna občutljivost naših Italijanov! Kako naj jo označimo? Narodna občutljivost je lepa stvar, je plemenito čutstvo, je nagib, katerega ni smeti prezirati, ako izvira iz skrbi za varovanje svojega prava, ali iz opravičene bojazni, da bi koristi lastnega naroda mogle priti v nevarnost!! Velja pa to glede naših Italijanov? Imajo-li oni razlog biti v skrbeh za svoje pravice, jim-li hoče morda kdo kratiti le jedno samo pikico na i njihovega narodnega prava?-!

Ali jim hočemo mi vsiljevati svoj jezik? Nič vsega tega! Njihova «narodna občutljivost» ne izvira torej iz plemenitih nagibov, ona je zgolj pojav brutalne volje za nadvladje nad drugimi! V poštevanje take narodne občutljivosti pa oblasti niso obvezane nimalo: narobe: one se jej morajo upirati dosledno in z vso odločnostjo in morajo kazati to v vseh odredbah svojih!

Nobenega razloga ni torej proti trojezičnim tiskovinam. Kar je možno v Dalmaciji, mora biti možno tudi v Primorju! Ali moramo res misliti, da bi trebalo tu še le kakega Davida, da se poslovanje na pošiah v jezikovnem pogledu uravna tako, da bo primerno obstoječim narodnostnim razmeram v pokrajini?! Znano nam je, da se je bivši namestnik Rinaldini najodločneje upiral uvedenju trojezičnih tiskovin! Njega smo umeli. Pretesne so bile razmere, v katerih je živel z onimi, ki odklanjajo vsako pravico Slovanom v Primorju in ki so uprav fanatično zagriženi proti temu, da bi kaka uradna listina kazala na našo ekzistenco v teh krajih. Barona Rinaldinija smo umeli, ali glede sedanjega gospoda namestnika nismo še tako na jasnem. Ali veljajo tudi njemu isti nagibi kakor gospodu baronu Rinaldiniju?!

Politični pregled.

TRST, 28. aprila 1900.

K položaju. Včeraj so se sešli v Lvovu državni in deželni poslanci poljski v konferenco, na kateri so se posvetovali o notranjepolitiškem položenju. Iz kratkega poročila o razpravah na tej konferenci posnemamo, da so vsi govorniki — kakor po vseh tradicijah poljskega »kola« tudi ni bilo drugače pričakovati — povdarjali potrebo, da se prepreči vsaki poskus obstrukcije v parlamentu na Dunaju. Knez Sanguszko je predložil sklep, s katerim se obstrukcijonistiška taktika obsoja, in naj je prišla od katere-koli strani, in izjavlja, da poljski klub stori vse mogoče, da se v zbornici vzpostavijo normalni odnošaji.

Tudi informatorji dunajske »Information« — in ta list trdi, da so to dobri informatorji — ostajajo še vedno pri svojem menenju, da obstrukcija sicer more priti, ali tako daleč vendar da nismo še, da bi bila obstrukcija gotova stvar. No, dogodki v deželnem zboru v Pragi, tam, od koder more priti huda ura, niso taki, da bi bilo pričakovati mnogo vspeha od posredovanja Poljakov. V Pragi so sicer nekoliko prijaznejši v formi, ali v stvari sami se ni ni za las zožil prepad, zevajoči med njimi.

Iz deželnih zborov. V deželnem zboru Češkem so govorili posl. Bendel, Kramař, Fournier, Šamanek in Pacák ter je bil prodlog Pacákov z glasovi Mladočehov in veleposestnikov odkazan odseku. Poslanec Bendel je dejal, da na Češkem ne bo miru, dokler bodo imeli veleposestniki odločilno besedo. Posl. Kramař je rekel: Sklep Nemcev, da nočejo nadaljevati spravne akcije v Pragi, je bil zadnji žebelj v rakev, v katero pokopljejo spravno konferenco. Poslanec Fournier je izjavil, ako Čehi hočejo mir, da so Nemci pripravljeni v to (?), če pa hočejo boj, tedaj so Nemci pripravljeni še bolj.

V deželnem zboru Nižeavstrijskem je včeraj posl. dr. Kronawetter predlagal o posvetovanju zakona za urejenje plač industrijalnim učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah izven Dunaja, naj bi ta zakon obsegal tudi dunajske učiteljice te stroke. Posl. dr. Lueger je podpiral ta predlog, ki je bil po dolgotrajni debati tudi sprejet nespremenjeno. O razpravljanju glede normala, priloženega navedenemu zakonu, je nastalo nesoglasje med dr. Luegerjem in dr. Gessmannom. Prvoimenovani je o zadnjem paragrafu predlagal glasovanje po imenih o tem, da-li naj ostanejo besede »izven Dunaja«, katere besede naj bi se po njegovem menenju v zmislu predloga dr. Kronawetterja izbrisale. Predlog Kronawetterjev je bil odklonjen s 26 glasovi proti 19, na kar je dr. Lueger pozval vse dunajske poslance, naj z njim zapustijo dvorano. To se je tudi zgodilo.

Po toči — grajanje. Predvčerajšnjim so imeli v deželnem zboru Češkem burnih prizorov, dočim so se dosedaj — da-si so se nasprotstva v nazorih kazala v vsej ostrini svoji — razprave vršile vsaj relativno mirno in v formah, ki so bile dostojne parlamentarnega življenja. One burne prizore je izzval seveda neizogibni Wolf, ki je insultiral predsednika, vrhnega maršala kneza Lobkovica, ker le-ta ni hotel dati izprazniti galerije, kakor je zahteval Wolf. Le-ta je slednjič demonstrativno raztrgal povabilo na soarejo, došlo mu od deželnega maršala, in je kosce papirja zaničljivo vrgel tja v zbornico.

Potem pa je Wolf insultiral tudi nemške poslance, mené porogljivo: da hoče videti, ali pojdejo na soarejo? Zaporedoma je apostrofiral svoje nemške tovariše: Da vidimo, ali je med Nemci takih lakajev?! One poslance, ki bodo sledili, storimo nemožne! S takimi nemškimi maroderji naj bi delali! S takimi babami naj bi vodili vojno! Pojdite na soarejo in poljubite maršalu roko!

In mej temi prizori se je prigodilo nekaj prav značilnega za kakovost nemških politikov. Dokler je Wolf insultiral maršala, galerijo in narod češki, so nemški možje ali bili pasivni, ali pa so celó vspodbujali Wolfa, a ko je jel dajati po njih, se jim je jelo zdeti, da je Wolfovo početje — nedostojno. Isti Glöckner, ki je par minut popred glasno sekundiral Wolfovi zahtevi po izpražnjenju galerije, je potem zavračal Wolfa: Kdor nima toliko poguma, da bi nastopil proti taki nedostojnosti, ta ni vreden, da je poslanec. Vi se vedete nedostojno. Tako bi pogodil vsaki šolski deček!

In tisti do sitega znani pater Opitz, ki vedno nosi nemško trikoloro okolo svojega talarja, za katerega nobeno nemško nasilje ni dovolj krivično, da bi je ne branil, je sedaj, ko se je Wolfova surovost obrnila tudi proti njemu, pozival Wolfa, naj se brzda!

Včeraj pa so se nemški poslanci sešli v sejo in so odločno obsojali postopanje nemških radikalcev proti deželnemu maršalu in so z ogorčenjem zavrnili poskuse Wolfove, da bi vplival na njih vedenje.

Da, to je značilno, to nemško postopanje. Ni je bilo Wolfovske nesramnosti, katere ne bi tolerirali. Vsi, vsi, brez izjeme, letajo, da jim pot lije po obrazih, po potih — onega nemškega radikalizma, kateremu sta voditelja Wolf in Schönerer: ljubeznjivo so negovali Wolfa na svojih prsih, sedaj pa, ko bije toča tudi po njih njivah, sedaj — izrekajo grajo. Bivši minister Kaizl je rekel te dni na nekem shodu, da oni, ki je vedno kuril pod kotlom, naj se ne čudi nikar, ako voda v kotlu ni — zmrznila. Tako tudi Nemci: neprestano so netili pod kotlom nemškega radikalizma; ko pa vrela voda sika tudi na njih prste, sedaj se zgražajo, ker v kotlu vre. Sedaj se zgražajo, jutri že pa jim bo zopet vsaka blaznost Wolfova v program. Popred, dokler je bil še čas, naj bi se bili pošteno postavili po robu, kajti po toči ne pomagajo več niti najlepša nemška — grajanja!

Vojna v južni Afriki. Cesar Fran Josip posredovalec. Turinska »Stampa« je te dni priobčila dopis iz Berolina, ki naznanja, da bo cesar Fran Josip posredoval v južno-afriški vojni. Glasom tega dopisa sta že nemški cesar Viljelm in prine Waleški na sestanku v Altoni govorila o tem in naš cesar ob obisku v Berolinu sproži posredovanje vlasti, to pa v sporazumu z Anglijo. Cesar da se že delj časa bavi s tem vprašanjem in avstrijska diplomacija dela pridno na tem, da bi prepričala vlade, kako potrebno je napraviti konec vojni, ki lahko dovede do presenečenj tudi v Evropi. Angleži da ne zaupajo več tako brezpogojno v svojo vojno srečo in celó Chamberlain in Cecil Rhodes da sta postala že drugega menenja.

Cesar Fran Josip da bo predlagal, da ta spor reši razsodišče. Na shodu v Altoni da sta cesar Viljelm in prine Waleški že določila delokrog tega razsodišča. Dne 6. maja da torej zaključijo predhodna pogajanja ter obvestijo svet, da se prične pogajanje za mir. — Mi beležimo to vest po svoji dolžnosti kakor kronisti. Če se uresniči, stori naš cesar veliko uslugo ne le južno-afriškima republikama, ampak tudi ideji splošnega miru.

Tržaške vesti.

Odprt grob. Na Reki je umrl minole srede pomorski kapitan, podjetnik in član tamošnje trgovinske zbornice, gospod Fran Šterk. Pokojnik je bil brat našega škofa. Prevzvišenemu vladiki in vsej rodbini izrekamo v imenu tržaških Slovencev najiskreneje sožalje.

Za otroški vrtec v Rocolu. Veliko veselje je zavladalo med prebivalci v Rocolu, ko so izvedeli, da bo tam slovenska veselica. Človek res pozablja na vse skrbi, ves trud, ko je našel tak odmev v hvaležnih srcih svojih sobratov. In res, s kolikim zaupanjem se narod oklepa človeka, ki prihaja k njemu ter mu govori v jeziku njega očetov! Kaj pa še veselica! Petje, godba, deklamacija, igra, vse slovensko, vse v jeziku, katerega govori vsaki dan, katerega res popolnoma ume! Da se pa ta slavnost poveliča, v to pripomore gotovo tudi inteligenca se svojo udeležbo.

Če hočemo pridobiti narod za-se, če si ga hočemo ohraniti, zahajajmo često med njega, učimo ga, občujmo žnjim, udeležujmo se žnjim veselih in žalostnih pojavov! Ali nam ni ravno te dni dal najlepši izgled za to ruski car s carico, ki sta prisustvovala na velikonočnih obredih med narodom?! Ta korak mu je pridobil gotovo več src, nego na sto in sto cesarskih odredeb in zakonov!

Vsi torej, kdor le more, v nedeljo dne šestega maja v Rocol, da bomo dostojno slavili novo pridobitev v trpljenja polni zgodovini tržaških Slovencev!

Obisk angležke srednjomorske mornarice. Dne 15. julija pripluje v naše pristanišče angležka srednjemorska mornarica ter ostane tukaj do 25. julija. Od todi odpluje v Benetke.

Najdeno. Dne 23. t. m. je nekdo našel na Miramarski cesti fino vrhnjo suknjo; ista je shranjena na policijskem ravnateljstvu.

V bolnišnico so sprejeli včeraj 59-letnega Josipa Miota iz Kjadina št. 434; isti je padel z neke nove zgradbe ter se težko poškodoval.

Iz-pred naših sodišč. Včeraj so bili na tuk. deželnem sodišču obsojeni: 37-letni Ivan Batta iz Vidma na Italijanskem, ker je dne 1. aprila t. l. nekoliko napit razgrajal v kavarni «Stazione» ter razžalil redarje, v 13 mesecev težke ječe in v izgon; — 44-l. kurjač Peter Gjačić iz Zadra zaradi prestopka po § 129. kaz. zak. v 6 tednov zapora: 17-letni Anton Samza zaradi zlobne poškodbe tuje lastnine (porezal je bil nasprotniku, ki mu je bil razžalil očeta, 60 trt) v 3 mesece poostrene ječe in v plačilo odškodnine v znesku 120 gld.

Vzorna pestunja. Neka gospa iz ulice Sanità št. 2 je ovadila svojo postunjo, da je na razne načine grdo ravnala s poverjenim jej 15-mesečnim otrokom, vsled česar se je revče slabo razvijalo in bolehalo. Mati je delj časa opazovala pestunja, dokler ni imela neovržnih dokazov. Ovadbi je priložila zdravniško spričevalo.

Dražbe premičnin. V poned., dne 30. aprila ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici S. Sebastiano št. 3, hišna oprava; v Barkovljah št. 39, voz.

Umrljivost v Trstu. Od 15. do 21. aprila t. l. je umrlo 44 moških in 47 ženskih, skupaj 91 oseb, proti 82 v isti dobi lanskega leta. Med njimi je bilo starih 19 oseb do 1 leta, 21 do 5 let, 7 do 20 let, 5 do 30 let, 8 do 40 let, 11 do 60 let, 14 do 80 let in 5 nad 80 let. Povprečna umrljivost je znašala 28.1 od tisoč. Smrt je provzročila sušica v 14 slučajih, bolezni v sopilih v 17, in škrlatica v 1 slučaju. Za difterijo in krupom sta umrli 2 osebi, za hripavico 2, za vročinsko boleznijo 1 oseba.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 11.2, ob 2. uri popoludne 17·8 C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 762.4 — Danes plima ob 8.12 predp. in ob 8.28 zvečer; oseka ob 2·39 predp. in ob 2.46 popoludne.

Ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda je daroval g. Josip Sotlar prvih novih pet kron. Rojaki, rojakinje, posnemajte vrlega rodoljuba!

Pevsko društvo «Kolo» priredi svojo prvo pomladansko veselico dne 10. junija na vrtu šole sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu. Toliko na znanje bratskim društvom.

Odbor.

»Delalsko podporno društvo« nam je doposlalo »Račun in poročilo« za upravno leto 1899. Iz tega poročila posnemamo na kratko sledeče: Bolnikov je bilo 652, za katere je društvo izplačalo vsega skupa 25.746 kron in 10 stotink, neuštevši 780 kron, katere se je plačalo za pogrebnine rodbinom 14 umrlih članov.

Prometa je imelo to največje naše društvo K. 80.305·60, kar je res lepa svota za delalsko društvo!

Vse društveno premoženje iznaša o zaključku računov K. 62.351·96! To lepo premoženje sestoji v glavnem iz delavskih žuljev, je pa tudi imovitejših krogov, ki so in še prispevajo v povzdigo te vrle narodne trdnjave.

To društvo je bilo do sedaj vedno na uslugo ostalim narodnim društvom, katerim je prepuščalo svoje prostore, deloma brezplačno, deloma za maie odškodnine. Zato in ker je (in nadejamo se, da tudi ostane) v vrlih in spretnih rokah, je naša dolžnost, da je toplo priporočamo toliko delavcem kolikor tudi inteligenci in premožnejšim krogom.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz Pulja poročajo, da je znanega lastnika električnega gledališča gospoda W. Kautskega, dne 26. t. m. zadela kap, ko se je mudil na okrajnem glavarstvu. Obolelo so sproveli v bolnišnico.

× Slovenščina na sodišču v sodišču v Kopru.

»Se poziva zahtevajoča upnica, da naznani v treh dneh po uročbi, bivališče obvezanca N. N., ker po poročilu pošte on ne biva pri ..... (v tržarski okoliki).

I. R. Giudizio distrettuale, Sezione III.
Capodistria, 18. aprila 1900.
(L. S.) (podpis)

Kakor je razvidno iz tega sklepa, ki je bil te dni bil vročen slovenski stranki na njeno slovensko ulogo, bi hotel nekdo, da se malo poroga našemu jeziku. Ta namen je očividen, ker sklep sam je sestavljen in napisan povsem pravilno, kar daje umeti, da bi mogli ugajati tudi Slovencem, ako bi bilo le malce dobre volje. Le na zaključku gornjega sklepa je videti napako, napisano **hoté**. »v tržarski okoliki!« In pa podpis oblasti ter datum sta v italijanščini! O pečatu seveda ne treba niti govoriti, da je le italijanski. Slovenska stranka ni gotova v takem slučaju, da-li je dotični sklep res izdan od c. kr. okrajnega sodišča v Kopru, ker ona ni dolžna vedeti, kaj je to: Giudizio distrettuale.

V takem slučaju morajo nehati vsi oziri, mora prestati vsakega strpljivost: to je že drzna igra z našim slovenskim jezikom na c. kr. oblastih!

Vesti iz Kranjske.

* Za streljanje proti toči je poljedelsko ministerstvo nakazalo deželnemu odboru Kranjskemu 2000 kron podpore.

* Občinske volitve v Vipavi. Ob novih volitvah v občinski zastop vipavski — prva volitev je bila, kakor znano, razveljavljena — je včeraj zmagala narodno-napredna stranka, v prvem razredu soglasno, v drugem s 16 glasovi proti 14.

* Izseljevanje v Ameriko. Vedno nova sredstva si izmišljajo fantje, ki še niso doslužili vojaške dobe, da bi jo potegnili v obljubljeno deželo Ameriko. Jožef Žulič in Martin Kačič iz Kastanjevice sta si v to svrho poskrbela potne liste s Hrvatskega. Ljubljanska policija pa je kmalu spoznala, s kakima Hrvatoma ima opraviti tar ju je z južnega kolodvora poslala mesto v Ameriko na Žabjek. Reveža sta si pozabila naročiti tudi hrvatski jezik in hrvatsko nošo.

* Strela je napravila to leto na Kranjskem že precej škode. Dne 22. t. m. je užgala kozolec Lorenca Breznika v Vrhovljah pri Kamniku, dne 93. t. m. pa je udarila v hlev Antona Marolta v Zg. Mamolu pri Pollhovem gradcu ter ubila bika.

Vesti iz Štajerske.

— Častен občan. Braslovčani so dekana g. Matijo Stoklasa o priliki njegove sedemdesetletnice in v priznanje velikih zaslug za občino Braslovče, imenovali častnim občanom.

— Občinske volitve v Celju. O dopolnilni volitvi v občinski svet celjski dne 26. t. m. so bili izvoljeni soglasno vsi nemški kandidatje.

— Premetenost nemškutarskih trgovcev. V Ptuju si je pangerman Selinšek, ki je svoje dni kumoval na krstu

Bismarekove ulice, izmislil nov način, da bi privabil v svojo prodajalnico čim več slovenskega denarja. Izdal je listke v isti lepi slovenščini, katero sicer tako mrzi; listki se glasijo: »Kdor skupi v tej prodajalnici za 100 kron, dobi 1 krono nazaj«. Upamo, da nemčurček ne bo imel prilike, da bi mnogo kron dajal »nazaj«.

V okrajnem zastopu Marenberškem imajo Slovenci sedaj, po zmagi kmečkih občin, štirinajst zastopnikov.

Vesti iz Koroške.

— Nemški «schulverein» je lani bogato sipal svoje Judeževe groše na Koroško. Vkup je razdelil na 36 slovenskih krajev 14.879 kron. Razun tega je razdelil «schulverein» tudi 519 raznih nemških knjig. — Žalost mora napolniti vsakega rodoljuba, ko čita imena krajev, saj malone na vseh slovenskih šolah delajo s pomočjo «schulvereina«, ter za bore, v pravem pomenu besede Judeževe groše izdajajo narodnost slovenske mladine! Neverjetno se nam v mnogih krajih zdi, da bi tudi tam deloval »schulverein». In če res, mora rudečica obliti Slovence v dotičnih krajih. «Mir».

— Usad. V Vurbergu se je udrlo, bržkone vsled deževja, osem oralov vinogradov. Cerkev in grajščina grofa Attemsa sta v nevarnosti.

Razne vesti.

Novinec ženskega spola. V Zali-Egerszeg na Ogerskem je te dni dobilo neko dekle, Justina Eseteny, vabilo, da pride na novačenje. Ta nenavadni poziv je seveda razburil vso družino. Sprva so mislili, da je kaka pomota: a na pozivu se je vse strinjalo: ime, leto in kraj rojstva. Še le ko so pregledali župnijsko matico, se je videlo, da se je bil duhovnik zmotil v imenu. Zapisal je namesto Justina — Justin ter tako napravil iz dekleta fanta.

Novinar — minister. O zadnji preosnovi španjskega ministerstva je R. Gasset, glavni urednik lista »El Imparcial» postal minister za poljedelstvo. Isti je delaven parlamentarec liberalnega mišljenja.

Dobro domače zdravilo. Mej domačimi zdravili, katera se uporabljajo za olajšanje bolečin in odvajajoča drgnenja o premrazenju, zavzema prvo mesto Liniment. Capsici comp. izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 40 nč., 70 nč. in 1 gld. steklenica, katera se spozna po znanem sidru. (Glej oglas.)

Za kmetovalce. Opozarjamo na današnji oglas g. A. Kovača iz Nabrežine, ki si je nabavil za kmetovalce neobhodno potrebne gumijeve trakove za cepljenje trt. G. Kovač je naš rojak in zasluži, da ga podpiramo, kajti on ima blago tudi ceneje in fineje nego naši nasprotniki, ki si le hočejo z našim denarjem polniti žepe. (Glej oglas.)

Brzojavna poročila.

Potrjen zakon.

DUNAJ 28. (K. B.) «Wiener Zeitung» objavlja sancijonirani zakon o progresivnem višanju najemninskega davka in 5% davka od čistih dohodkov stavb v Trstu in okoliei; to višanje ima pričeti zopet leta 1903. Davek za tekoče leto znaša torej 85%, za 1904. l. 90%, za 1905. l. 95% in od leta 1906. naprej polni znesek. Ta zakon velja od 1. junarja 1900.

Iz nemškega parlamenta.

BEROLIN 27. (K. B.) Proračunski odsek državnega zbora je sprejel z 20 glasovi proti 8 predlog centra, s katerim se dovoljuje zahtevana pomnožitev vojne mornarice, odklanja pomnožitev zunanje mornarice ter znižuje povišanje rezerve na materijalu.

Sklicanje državnega zbora in delegacij.

DUNAJ 27. (K. B.) Ker se sedanje zasedanje deželnih zborov zaključi dne 5. maja, skličejo državni zbor za 8. maj ter se dotični najvišji dopis uradno objavi v nedeljo dne 29. t. m. Delegacije so sklicane za dan 12. maja v Budimpešto.

Cesar Viljem ne pojde na pariško razstavo.

BEROLIN 27. (K. B.) «Nordd. allg. Zeitung» piše: V inozemskih listih skušajo spravit okolnost, da biva državni kancelar knez Hohenlohe v Parizu, v zvezo z baje namerjanim obiskom razstave od strani cesarja Viljelma. Konstatiramo, da je to le izmišljotina.

Pastirski list mons. Troskega.

CARIGRAD 27. (K. B.) Iz Skoplja javljajo: Mons. Troski je poslal iz Rima pastirski list, v katerem javlja svoji vladikovini, da z dovoljenjem sv. stolice zopet zasede svoj sedež. Javil je tudi, da sporna nova zgradba ostane usmiljenkam ter je opominjal svoje vernike k miru.

Amerikansko-turški spor.

LONDON 26. (K. B.) «Reuter» javlja iz Washingtona včerajšnjega dne: Poslovodja amerikanskega poslanstva v Carigradu je dne 24. t. m. izročil turški vladi noto, s katero po nalogu iz zunanjega urada sili, da porta nemudoma izplača zahtevano odškodnino. Ta listina pa še ni ultimatum ampak odgovarja sklepu amerikanske vlade, da poskusi vsa mirna sredstva v rešitev spora.

Nova turška križarica.

CARIGRAD 27. (K. B.) Viceadmiral Ahmed se poda v Ameriko, da naroči tamkaj novo križarico.

Prvi maj in francozki socijalisti.

PARIZ 28. (K. B.) »Petit Republique« javlja, da je glavni odbor socijalistične stranke sklenil, da z ozirom na volitve v občinski svét, ki se baš vršijo, prvega maja ne priredi občih manifestacij.

Požar v Ottavi v severni Ameriki.

OTTAVA 27. (K, B.) »Reuter« javlja: Ogenj je pogašen. V Hullu je ostala le katedralka in 20 hiš. Zapadni, industrijalni del Ottave je popolnoma uničen. Materijalno škodo cenijo na 10 do 12 milijonov dolarjev. Dosedaj so javili sedem oseb mrtvih. Kakih tisoč oseb je brez strehe.

Ustaja v Kolumbiji.

WASGINGTON 27. (K. B.) »Reuter« javlja: Na državnem departementa so izvedeli iz zanesljivega vira, da so se ustaši v Kolumbiji zares polastili mesta Kartagena.

Vojna v južni Afriki.

Boerci pregnani iz Izraelsporta.

LONDON 27. (K. B.) Brzojavka lorda Roberisa iz Bloemfonteina javlja včerajšnjega dne: General Hamilton je pregnal včeraj sovražnika z močnega stališča pri Izraelsportu. Ridler in Smith-Dorrien sta namreč obišla sovražnika. Danes se poslednja pomikata proti Tabanchu. Naše zgube so neznatne.

Iz-pred Kimberleya.

LONDON 27. (K. B.) «Daily Telegraph» javlja iz Kimberleya včerajšnjega dne: Oddelki divizije Hunter prihajajo dan za dnevom iz Natala. General Methnen je še vedno v Bolshofu, kjer mu sovražnik stoji nasproti.

Eksplozija v Johannesburgu.

LONDON 27. (K. B.) «Reuter» javlja iz Pretorije: Eksplozija, o kateri se je poročalo, se ni pripetila v Pretoriji ampak v Johannesburgu in sicer na drugem koncu ulice, v kateri je tovarna Begbie.

LONDON 28. (K. B.) Glasom brzojavke lista »Times« iz Lourezo-Marqueza z včerajšnjega dne, je bila toplivnica v Johanesburgu neposredno pod vodstvom zastopnikov tvrdke Creuzot. Zaprli so 20 oseb, na katere leti sum, da so provzročile eksplozijo.

Iz Elandslaagte.

ELANDSLAAGTE 26. (K. B.) «Reuter» javlja: Boerci so prošlo noč spravili še en top na gorovje nasproti osprednji poziciji Angležev; sedaj nadvladujejo trije topi tukajšnje stališče Angležev. Z ozirom na izvrstne utrdbe so Boerci prepričani, da angležko topništvo ne more škoditi njihovim topom.

Boerci zaplenili moko.

WARRENTON 26. (K. B.) «Reuter» javlja: Boerci v Klippdanu, katere podpira 800 ustašev iz Prieske, so zaplenili 200 vreč moke, last beguncev, ki so se vrnili; četvorico istih so zaprli.

Plenjenje živine. — Zapiranje farmerjev.

DEWETSDORP 26. (K. B.) «Reuter» javlja: General Policarew je v okolici zaplenil vso govedo in konje ter je dal zapreti one farmerje, ki so prelomili priseženo zvestobo.

Boerci na otoku sv. Helene.

SV. HELENA 26. (K. B.) Včeraj je prispela semkaj druga skupina ujetih Boercev. Sedaj je 20 ujetnikov v bolnišnici. Med njimi jih je devet bolnih za ošpicami. Dva Boerca, ki sta v ponedeljek umrla za pljučnico, so pokopali z vojaškimi častmi.

Angleži pesimistični.

LONDON 28. (K. B.) »Times« javljajo iz Bloemfonteina dne 26. t. m.: Bržkone bo malo priložnosti, provzročiti zgube umikajočim se Boercem. Generalu Louisu Botha, ki je prispel v ponedeljek v Dewetdorp, je bil položaj kmalu jasen ter je zapovedal, da se imajo boerske čete takoj umakniti.

French in Rundle zasledujeta Boerce.

LONDON 28. (K. B.) »Reuter« javlja iz Bloemfonteina včerajšnjega dne: Generala French in Rundle sta včeraj zapustila Dewetsdorp, da ločeno zasledujeta umikajoče se Boerce.

Iz Tabanechu.

LONDON 28. (K. R.) Brzojavka lorda Robertsa in Bloemfonteina z včerajšnjega dne pravi: General French je prispel danes jutro v Tabanechu, kjer je našel brigadi Hamilton in Smith-Dorrien. Boerci so še vedno gospodarji vzhodnih izhodov iz mesta. French in Hamiltom jih hočeta pregrati s tega stališča. — Patrola z Betulie je v torek naletela na cesti v Smithfield ob sovražen oddelek, o čemer je en Anglež padel, dočim so bili trije ujeti.

Trgovina in promet.

Obrtni muzej.

Gorica, 27. aprila 2990.

V trgovini in v obče v vsem, kar ima s trgovino kaj skupnega, igra veliko ulogo reklama. Reklama se dela na najrazličnejše načine. Včasih so ti načini celo gnjusni, tako gnjusni, da je groza. V svrho reklame se izrablja domovinski čut, reklama ne pozablja niti verskega. O tem, kako reklama izrablja najrazličnejše človeške lastnosti, pravzaprav, slabosti, pa ni potreba pisati, ker je vsakemu predobro znano.

Ena vrsta reklame je pa po mojem menenju prav poučna, izdatna in vredna vsega posnemovanja. Naj povem na kratko: tu mislim razstavo.

Spominjam se, kako sem se pred leti čudil velikemu trgovskemu domu »V paradižu dam« (v Zolovem romanu istega imena), ko sem čital, da skrbno pazi na razstavljanje svojega blaga ter da se na vse možne načine trudi, da privabi ljudi v razstavo. Seveda sem se še bolj čudil, ko sem videl velikanski uspeh razstavljanja. In reči moram, da je ta Zolov trgovski dom v meni vzbudil zanimanje za trgovino in za vse, kar dela na to, da se le-ta povzdigne. In bivaje v velikih mestih, kakor so Dunaj, Brno, Praga itd. sem vedno strastno obiskaval vse, kar je bilo razstavljenega. S prva sem seveda bil bolj vnet za umetniška razstavljanja, kakor galerije slik, poučni muzeji in podobno. V teku časa pa sem obrnil velik del svoje pozornosti na industrijske, obrtne in v obče gospodarske razstave.

In videl sem povsod, kako ljudje umejo vso stvar in koliko jim koristi.

Prišedšega v domovino me je često navdajala misel: pa zakaj pri nas doma ne ponemamo ptujcev v dobrem in koristnem?! Zakaj jim ne sledimo v pametnih vrstah reklame. Tržaški obrtniki n. pr., združeni z ostalimi obrtniki in trgovci na Primorskem, bi si prav lahko uredili: stalno tržišče in stalno razstavo, kjer bi svoje izdelke ob jednem razstavljali in prodajali. Vsa stvar je jednostavna. Seveda dobre volje treba! Upam, da tržaški Slovenci ob priložnosti ustanove kaj podobnega. »Gospodarsko močen« znači tudi — »narodno močen«!

Goriški Slovenci se že pričeli. Njihovo »Trgovsko in obrtno društvo za Goriško« je v 16. seji svoji sklenilo ustanoviti in s pomočjo raznih podpor vzdrževati — »Obrtni muzej«, ki ima poleg kulturno-historiškega tudi velik praktičen pomen. Saj mu je namen — kakor je razvideti iz pravil — ne-le pokazovati razvitek naše domače obrti, ampak tudi delati na to, da občinstvo vidi, kaj naša mala obrt zmore, da je vredna tudi vsega zaupanja.

Da pa bo slika »Obrtnega muzeja« jasnejša, naj govore pravila obrtnega muzeja sama. Glase se:

§ 1. Obrtni muzej uredi in upravlja »Trgovsko in obrtno društvo za Goriško«, s sedežem v Gorici, temeljem § 2. svojih pravil.

§ 2. Namen obrtnega muzeja je:

A) pospeševati našo malo obrt s tem:

a) da daje malim obrtnikom priliko z razstavljanjem njihovih izdelkov pokazati, kaj zmorejo;

b) da občinstvo vidi, da je tudi naša mala obrt vredna vsega zaupanja;

B) pokazati razvitek naše domače male obrti s tem:

a) da vzdržuje razstavo uzornih izdelkov, katere v to svrho kupuje od naših domačih malih obrtnikov.

§ 3. Obrtni muzej se vzdržuje:

a) s podporo »Trgovskega in obrtnega društva za Goriško«, katero določa od leta do leta občni zbor;

b) s podporo dežele, »Trgovske in obrtne zbornice« v Gorici in države;

c) s podporo raznih obrtništvu naklonjenih korporacij;

d) z darovi posameznih prijateljev male obrti.

§ 4. Obrtni muzej je in ostaja last »Trgovskega in obrtnega društva za Goriško«.

In kaj naj še dodam? Vročo željo, da se realizira. Obrtni muzej bo pravi blagor za maloobrtnike na Goriškem.

Goriški dnevnik »Il Friuli Orientale« se že jezi nad »obrtnim muzejem« ter toči mačje solze nad dualizmom, ki nastaja v deželi. To je le znak, da gospodo sosede italijanske narodnosti boli vsak napredek naš.

Naš mali obrtnik je sedaj brez vsake reklame — niti inserovanja v časopisih se dosti ne poslužuje. — V »Obrtnem muzeju« pa bo razstavljal svoje izdelke, ki ga bodo priporočali p. n. občinstvu.

In mala obrt mora začeti trgovati s svojimi izdelki. Anton Kristan.

Ustanova v pospeševanje obrti na Goriškem.

Dne 26. t. m. je v deželnem zboru goriškem stavil posl. dr. Tuma naslednji, od vseh slovenskih poslancev podpisani predlog:

»V proslavo 70 letnice cesarjeve in štiristoletnega združenja poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske z avstrijskim cesarstvom ustanovi se zaklad za podporo obrti v deželi pod imenom:

»Cesarja Franca Jožefa ustanova za pospeševanje obrti«.

V ustanovni zaklad določa se iz deželnega zaloga znesek 40.000 kron nedotakljive glavnice ter pooblašča deželni odbor, da to svoto nabavi, če treba, potom izposojila.

To glavnico uporabiti je v prvi vrsti tako, da se brezobrestno posodi v enakih delih po obeh narodnostih v deželi med denarne zavode, ustanovljene po določilih zakona od 9. aprile 1873., ki se pečajo s pospeševanjem obrti, z namenom, da obrnejo zaupano glavnico v eskomptovanje menjic obrtnikov po obrestni meri, ki ne presega vsakokratne avstro-ogerske banke, ter ob enem obrnejo v isto svrho toliko svoje obratne glavnice, da iz skupne svote, uporabljene za tako eskomptovanje zavoda po rednem poslovanju, ne naraste večjega dobička nego po 1%.

Ako bi se ustanovljena svota ne mogla tako porabiti, obrniti je isto ali ostanek za brezobrestna posojila manjšim obrtnikom, ki jih imajo povrniti v rednih obrokih v dobi najdalje petih letih.

Ustanova je v oskrbovanju deželnega odbora.

Temu se prepušča, da sestavi izvrševalni statut ter nalaga, da vsako leto poroča posebej deželnemu zboru o vspehu ustanove in delovanju deželnega odbora v prid male obrti.

V Gorici, dne 26. aprila 1900.

Dr. H. Tuma, dr. A. Gregorčič, dr. Abram, Anton Muha, Bl. Grča, Ivan Lapanja, Klančič, O. Gabršček, Berbuč, dr. Rojic.

Utemeljevanje tega predloga pride na dnevni red prihodnje seje.

Turška carina.

Kakor javlja kor. biró iz Carigrada dne 27. t. m., je visoka porta po svojih poslanikih zagotovila vlade, da brez privoljenja vlasti ne zviša carine. Pravijo, da je angležka vlada že privolila v zvišanje carine ter da Francija in Italija privolita v to, ako Turčija popusti kaj glede carinske analize ter izplača odškodnino za škodo, ki so jo francoski in italijanski podaniki trpeli za časa armenskih nemirov.

Pohištvo in mêblji.

Novoporočenci pozor! Velika zaloga vsakovrstnega pohištva, mebljev, okvirjev, ogledal, stolic za jedilne sobe, blazin z različnimi tapecarijami in pohištvo za elegantne sobe. Sprejemanje vsakovrstnih naročil v vso to stroko spadajočih del. **Anton Breščak, Gorica, Gosposke ulice štv. 14.** Prodaja proti primerni varščini tudi na obroke.

Staro in preskušeno sredstvo (masilo) za jačeuje in krepljenje kite in mišice človeškega živora je

Kwizde fluid

Znamka kača (tekočina proti trganju)

To tekočino rabijo hribolazci, kolesarji in jezdeci z vspehom za ojačenje in okrepljenje po velikih naporih.

Cena 1 steklenice 1 gld., ½ steklenice 60 nč.

ter se dobi pristna v vseh lekarnah.

Glavna zaloga

v okrožni lekarni v Korneuburgu

pri Dunaju.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr.

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4½%, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5½%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K. 1,400.000.

Poštno-hran. račun štv. 837.315.

Trgov.-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obrestuje **hranilne vloge**, stalne, ki se naložé za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4½% in vloge na Conto-corrent po 3.60%. Sprejema hranilne knjižice druzih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje **posojila** na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema **zadružnike**, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnic na čekovni račun štev. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoludne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoludne.

„Konsumno društvo v Trebčah"

prijavlja sl. občinstvu, da je odprlo dne 15. aprila t. l. svojo novo

gostilno.

Toči izvrstna pristna vina, osobito istrski teran.

Se priporoča za obilen obisk

ODBOR.

Tržaška posojilnica in hranilnic

registrovana zadruga z omejenim poroštvom,

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruge in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadružnikom in sicer na uknjižbo po 5½%, na menjico po 6% na zastave po 5½%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoludne in od 3—4 popoludne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoludne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoludne in vsaki četrtek od 3—4 popoludne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Glasbena šola.

Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Cologna št. 2. I. nadstropje (za javnim vrtom) šolo za poučevanje sledečih predmetov: **teorija, glasovir, petje, vse tamburaške instrumente, mandolin, vijola, čelo in violon** (contrabas)

Natančneja pojasnila daje podpisani vsaki dan od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih prostorih. Pisma istotja. — Za vspešni in točni podk jamčim. — Priporočujé se za obilno udeležbo beležim udani

Hrabroslav Vogrič

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano *izvrstno, bolečine blažeče mazilo* dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v **origin. steklenicah** z našo varstveno znamko *„sidro"* iz **Richterjeve lekarne** ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor **originalni izdelki.**

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Elizabetne ulice 5.

M. AITE

Trgovina manifakturnega blaga

Trst. — Via Nuova — Trst.

vogal Via S. Lazzaro št. 8.

Čast mi je javiti slavn. občinstvu in cenj. odjemalcem, da sem prejel bogat izbor raznovrstnega blaga za **spomlad** in **poletje** in sicer: črne in barvane **snovij,** za moške obleke; velik izbor snovij za ženske kakor: **saten, perkal, piké** za obleke in bluze v lepih risanjih. Bogata zaloga **raznovrstnega perila** na meter, nadalje **srajce, maje, ovratniki** in **ovratnice** najnovejše mode, **namizni** beli in barvani **prti;** bele in barvana **zagrinjala** na meter in gotove.

Drobnarije za krojače, kitničarke in šivilje ter raznovrstni **okraski** za ženske obleke.

Naročbe za moške obleke po meri z največjo točnostjo in natančnostjo.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cene odjemalcev in sl občinstva, beležim se najuljudnej

M. Aite.

Pozor kmetovalci!

Predno se je gumi podražil, vkupil sem od neke najboljših in prvih tovarn za gumi veliko množino **gumovih trakov za žlatnenje trt** (Rebenveredlungs-Gumistreifen), katere prodajam na drobno 10 dkg. po 11 kr, na debelo in najmanje 1 kg pa po 10 gl. kg. franko tukaj.

Po pošti pošiljam le proti povzetju. Blago je jako dobro in sem pripravljen takoj povrniti denar, ako ne bi komu ugajalo.

Priporočam se cenjenim kmetovalcem in rojakom za obilne naročbe.

S spoštovanjem

A. Kovač,

trgovec v Nabrežini.

Dr. Rosa Balsam | Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo **vzbuja slast** in **odvaja lahko.** Z redno uporabo istega se prebavljanje **krepi in ohrani.**

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč.

po pošti 20 nvč. več.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nč., po pošti 6 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu"

Praga, Malastran, ogel Spornerjeve unice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v **Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.**

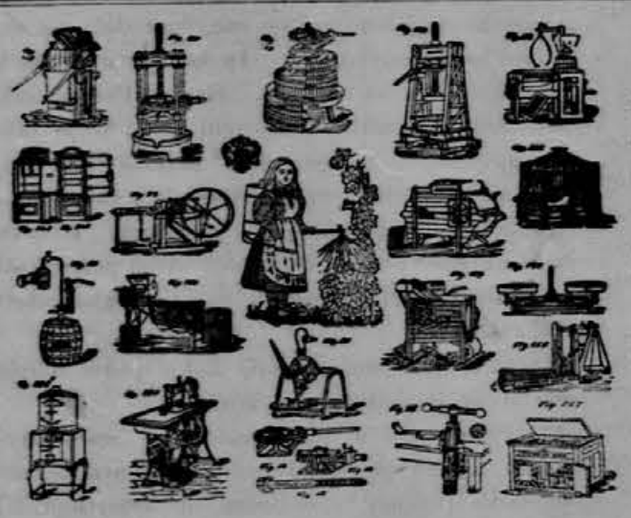

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III. Erdbergstrasse štev. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-hrvatskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za reelno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

privilegiran lastnik

Dunaj, III Erdbergstr. štev. 12.

Išče se kmeta

oženjenega brez okrok s 600-800 kron gotovine za veliko kampanjo prav v bližini mesta za 15. novembra. Ponujalci naj se oglasijo pri gosp. Trudnu, via Stadion št. 8.

Agricol

patentovan v Avstriji-Ogerski in Italiji

ki je mehko kalijsko milo rastopljivo v mrzli vodi je najuspešnejše sredstvo za zatiranje in uničevanje vseh **trtnih mrčesov** in **ušij,** vseh **žuželk** na sadnih in drugih drevesih, zelenjadi in cvetljicah.

Navodilo za rabo **„Agricola"** pošilja franko

Tovarna mila F. Fenderl & C.o

TRST. - Via Limitanea št. 1. - TRST.

ZASTOP IN ZALOGA na Goriškem pri g. **Frideriku Primas** v Gorici, Travnik 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri g. **Frideriku Cumar.**

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče"

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati) ter se dobi za predplačilo **1 gld. 50 kr.,** po pošti 10 kr. več, ali proti po štnemu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju III., Steingasse N. 9 I. St., Th. 10.**

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. **Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.**

Jakob Klemenc,

zaloga manufakturnega blaga

v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

priporoča cenjenim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno z manufakturnim blagom za spomlad in poletje, in združeno s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka

kom l.

Havelok nepremočljiv

od 10 do 16 gld.

Velik izbor

suknega in bombažni blaga za možke obleke, srajc iz žide, volne lawn-tennis platna itd., zapestnic, ovratnikov, perila za možke, ovratnic v vseh barvah in formah, nogovic, rut, jopic vseh vrst, posebno za touriste in kolesarje, modnih predmetov, rokovic z nitij in kože ter dežni. kov.

VELIK IZBOR

narodnih in avstrijskih zastav, transparentov

z avstrijskim orlom

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošiljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštnine prosto

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostol. Veličanstva.

XXXIII. c. kr. drž. loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta **denarna loterija**

ki je jedina v Avstriji zakonita dovoljena, **obsega 16.514 dobitkov v gotovini** v skupnem znesku **410.200 kron. Glavni dobitek znaša v gotovini:**

200.000 kron

Žrebanje nepreklicno dne 7. junija 1900.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju, I. Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopošiljejo poštnine prosto.

C. kr. loterijska direkcija

oddelek za državne loterije.

Glas gre po deželi

da so so **testenine iz Prve kranjske tovarne testenin Žnideršič & Valenčič v Il. Bistrici** priljubile v vsakej rodbini, kjer so se pokusile. Makaroni, fidelini in razne vloge so zanesljivo pravi le v kartonih po ½ kg. z zgornjo firmo.

Carl Greinitz Neffen

Na Corsu štev. 33. podružnica Trst. **Piazza della Legna 2.**

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače in façon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitega železa,

vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč

peči in štedilna ognjišča

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne mêble in pred ognjem varne blagajne

nagrobne križe in obgrobne ograje, orodja za vsako obrt.

Ena največih zavarovalnic v Berolinu išče proti dobri plači mladega

uradnika

zmožnega slovenskega in nemškega jezika.

Ponudbe pod »Berolin« na upravo »Edinosti.«